

МІЖНАРОДНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я І ПРАКТИКА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

ФАКУЛЬТАТИВНИЙ ПРОТОКОЛ ДО МІЖНАРОДНОГО ПАКТУ ПРО ЕКОНОМІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ І КУЛЬТУРНІ ПРАВА

Офіційний переклад*

Преамбула

Держави – учасниці цього Протоколу,

беручи до уваги, що відповідно до принципів, які проголошено в Статуті Організації Об'єднаних Націй (995_010), визнання гідності, властивої всім членам людської сім'ї, і рівних та невід'ємних прав їхніх, є основою свободи, справедливості й загального миру;

ураховуючи, що Загальна декларація прав людини (995_015) проголошує, що всі люди народжуються вільними й рівними у своїй гідності й правах і що кожна людина повинна мати всі права та всі свободи, проголошені Декларацією, без будь-якої різниці, як-от: стосовно раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного або соціального походження, майнового, станового або іншого стану;

нагадуючи, що в Загальній декларації прав людини (995_015) та Міжнародних пактах про права людини (995_042, 995_043) визнається, що ідеал вільної людської особистості, вільної від страху та злиднів, може бути здійснено, тільки якщо буде створено такі умови, за яких кожний може користуватися цивільними, культурними, економічними, політичними та соціальними правами;

---

* Текст розміщено за посиланням: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_i50

знову підтверджуючи універсальність, неподільність, взаємозалежність і взаємозв'язок усіх прав людини та основних свобод;

нагадуючи, що кожна держава – учасниця Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права (995_042) (який далі іменується Пакт) зобов'язується в індивідуальному порядку та в межах міжнародної допомоги й співпраці, зокрема в економічній і технічній галузях, уживати в максимальних межах наявних ресурсів заходів для того, щоб поступово забезпечити цілковите здійснення прав, які визнаються в Пакті, в усі належні способи, у тому числі, зокрема, уживання законодавчих заходів;

беручи до уваги, що для дальшого досягнення цілей Пакту (995_042) й виконання його положень було б доцільно надати Комітетові з економічних, соціальних і культурних прав (який далі іменується Комітет) можливість виконувати функції, передбачені в цьому Протоколі, домовилися про таке:

Стаття 1

Компетенція Комітету отримувати й розглядати повідомлення

1. Держава – учасниця Пакту (995_042), яка стає учасницею цього Протоколу, визнає компетенцію Комітету отримувати й розглядати повідомлення, як це передбачено положеннями цього Протоколу.

2. Комітет не приймає жодних повідомлень, якщо вони стосуються держави-учасниці, яка не є учасницею цього Протоколу.

Стаття 2

Повідомлення

Повідомлення можуть подаватись особами, які перебувають під юрисдикцією держави-учасниці, або групами осіб чи від їхнього імені, які стверджують, що вони є жертвами порушення цієї державою-учасницею якогось з економічних, соціальних і культурних прав, викладених у Пакті (995_042). Якщо повідомлення подається від імені окремих осіб чи груп осіб, це робиться за їхньою згодою, за винятком тих випадків, коли автор може обґрунтувати свої дії від їхнього імені без такої згоди.

Стаття 3

Прийнятність

1. Комітет не розглядає повідомлення, поки не переконається в тому, що всі доступні внутрішні засоби правового захисту було вичерпано. Це правило не діє в тих випадках, коли застосування таких засобів невинувато затягується.

2. Комітет оголошує повідомлення неприйнятним, якщо:

а) його не подано протягом одного року після вичерпання внутрішніх засобів правового захисту, за винятком випадків, коли автор може довести, що було неможливо надіслати повідомлення протягом цього строку;

б) факти, що є предметом повідомлення, мали місце до набуття чинності цим Протоколом для відповідної держави-учасниці, якщо тільки такі факти не продовжували мати місце після цієї дати;

е) це саме питання уже було розглянуте Комітетом або розглядалося чи розглядається відповідно до іншої процедури міжнародного розгляду або врегулювання;

d) воно є не сумісним з положеннями Пакту (995_042);

е) воно явно не обґрунтоване чи недостатньо аргументоване або ґрунтується виключно на повідомленнях, які поширюють засоби масової інформації;

f) воно є зловживанням правом на подання повідомлення; або якщо

g) воно є анонімним або подане не в письмовій формі.

Стаття 4

Повідомлення, які не свідчать про явне обмеження прав

Комітет може, за необхідності, відмовляти в розгляді повідомлення, якщо воно не свідчить про явне обмеження прав його автора, за винятком тих випадків, коли Комітет вважає, що повідомлення стосується серйозного питання загальної значущості.

Стаття 5

Тимчасові засоби захисту

1. У будь-який момент після отримання повідомлення й до ухвалення будь-якого рішення за суттю Комітет може звернутися до відповідної держави-учасниці стосовно невідкладного розгляду нею прохання про вжиття цією державою-учасницею таких тимчасових заходів захисту, які можуть бути необхідними за виняткових обставин з метою уникнути можливого заподіяння невинуватної шкоди жертві або жертвам передбачуваного порушення.

2. Якщо Комітет здійснює своє право відповідно до п. 1 цієї статті, це не означає, що він ухвалив рішення стосовно прийнятності або суті повідомлення.

Стаття 6

Передача повідомлення

1. За винятком тих випадків, коли Комітет вважає повідомлення неприйнятним без згадування відповідної держави-учасниці, Комітет у конфіденційному порядку доводить будь-яке повідомлення, подане йому згідно з цим Протоколом, до відома відповідної держави-учасниці.

2. Держава-учасниця, яка отримала повідомлення, протягом шести місяців подає Комітетові письмові пояснення або заяви, що роз'яснюють це питання, і засоби правового захисту, якщо такі були, які могли бути надані державою-учасницею.

Стаття 7

Дружнє врегулювання

1. Комітет надає свої добрі послуги відповідним сторонам для цілей дружнього врегулювання на основі поваги до зобов'язань, викладених у Пакті (995_042).

2. Угода про дружнє врегулювання тягне за собою припинення розгляду повідомлення відповідно до цього Протоколу.

Стаття 8

Розгляд повідомлень

1. Комітет розглядає отримані згідно зі ст. 2 цього Протоколу повідомлення з урахуванням усіх наданих йому матеріалів за умови, що ці матеріали передані відповідним сторонам.

2. Повідомлення, передбачені цим Протоколом, Комітет розглядає на закритих засіданнях.

3. Під час розгляду повідомлення згідно з цим Протоколом Комітет може у належних випадках брати до відома відповідні матеріали інших органів, спеціалізованих установ, фондів, програм і механізмів Організації Об'єднаних Націй, інших міжнародних організацій, зокрема регіональних систем захисту прав людини, а також будь-які зауваження або коментарі відповідної держави-учасниці.

4. Під час розгляду повідомлень згідно з цим Протоколом Комітет оцінює доцільність заходів, ужитих державою-учасницею відповідно до ч. II Пакту (995_042). При цьому Комітет ураховує, що держава-учасниця має право вжити низку можливих заходів політики для здійснення прав, закріплених у Пакті.

Стаття 9

Подальші заходи у зв'язку з міркуваннями Комітету

1. Після вивчення повідомлення Комітет надсилає свої міркування стосовно повідомлення разом зі своїми рекомендаціями, якщо такі є, відповідним сторонам.

2. Держава-учасниця належним чином розглядає міркування Комітету разом з його рекомендаціями, якщо такі є, і подає Комітетові протягом шести місяців письмову відповідь, у тому числі інформацію про будь-які заходи, ужиті з урахуванням міркувань і рекомендацій Комітету.

3. Комітет може запропонувати державі-учасниці надати додаткову інформацію про будь-які заходи, ужиті державою-учасницею у відповідь на його міркування або рекомендації, якщо такі є, у тому числі, якщо Комітет вважатиме це доречним, у подальших доповідях держави-учасниці, які подаються відповідно до ст. 16 й 17 Пакту (995_042).

Стаття 10

Міждержавні повідомлення

1. Відповідно до цієї статті держава – учасниця цього Протоколу може будь-коли заявити, що вона визнає компетенцію Комітету отримувати й розглядати повідомлення про те, що якась держава-учасниця стверджує, що інша держава-учасниця не виконує своїх зобов'язань за цим Пактом (995_042). Повідомлення, передбачувані цією статтею, можуть прийматися та розглядатися лише в тому випадку, якщо вони подані державою-учасницею, яка зробила заяву про визнання для себе компетенції Комітету. Комітет не приймає жодних повідомлень, якщо вони стосуються держави-учасниці, яка не зробила такої заяви. Повідомлення, отримані згідно з цією статтею, розглядаються за такою процедурою:

а) якщо якась держава – учасниця цього Протоколу вважає, що інша держава-учасниця не виконує своїх зобов'язань за Пактом (995_042), то вона може письмовим повідомленням довести це питання до відома зазначеної держави-учасниці. Держава-учасниця може також інформувати Комітет стосовно цього питання. Протягом трьох місяців після отримання повідомлення держава, яка його отримує, подає державі, яка надіслала повідомлення, пояснення чи будь-яку іншу заяву в письмовій формі з роз'ясненнями щодо цього питання, яке повинно містити, наскільки це можливо і доцільно, зазначення внутрішніх процедур і засобів правового захисту, які застосовано, застосовуються або доступні стосовно цього питання;

б) якщо питання не вирішене так, щоб це задовольнило обидві відповідні держави-учасниці, протягом шести місяців після отримання державою, яка отримує, початкового повідомлення, кожна із цих держав має право передати питання до Комітету шляхом повідомлення Комітету й іншої держави;

с) Комітет розглядає передане йому питання тільки після того, як упевниться, що всі наявні внутрішні засоби правового захисту було застосовано й вичерпано стосовно цього питання. Це правило не діє в тих випадках, коли застосування цих засобів невинувато затягується;

д) з дотриманням положень підпункту «с» цього пункту Комітет надає свої добрі послуги відповідним державам-учасницям для цілей дружнього врегулювання на основі поваги до зобов'язань, закріплених у Пакті (995_042);

е) повідомлення, передбачені цією статтею, Комітет розглядає на закритих засіданнях;

ф) стосовно будь-якого переданого на його розгляд питання відповідно до підпункту «б» цього пункту Комітет може звернутися до відповідних держав-учасниць, згаданих у підпункті «б», з проханням надати будь-яку інформацію, яка стосується справи;

г) відповідні держави-учасниці, згадані в підпункті «б» цього пункту, мають право бути представленими під час розгляду питання Комітетом і робити подання усно та (або) письмово;

h) отримавши повідомлення відповідно до підпункту «б» цього пункту, Комітет з належною оперативністю подає доповідь:

i) якщо досягається врегулювання в межах положень підпункту «д» цього пункту, Комітет обмежується у своїй доповіді коротким викладом фактів і досягнутого врегулювання;

ii) якщо врегулювання в межах положень підпункту «д» не досягнуто, Комітет у своїй доповіді викладає відповідні факти, що стосуються питання, яке виникло між відповідними державами-учасницями. Письмові подання та запис усних подань, зроблених відповідними державами-учасницями, додаються до доповіді. Комітет може також повідомляти лише відповідним державам-учасницям будь-які думки, які він може вважати такими, що стосуються питання, яке виникло між ними.

У будь-якому разі доповідь надсилається відповідним державам-учасницям.

2. Заяву, відповідно до п. 1 цієї статті, держави-учасниці передають на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй, який перепроводжує її копії іншим державам-учасницям. Заява може

бути відкликана будь-коли шляхом повідомлення Генерального секретаря. Таке відкликання не перешкоджає розглядові будь-якого питання, яке є предметом повідомлення, уже перепровадженого відповідно до цієї статті; жодні подальші повідомлення не будуть прийматися за цією статтею від будь-якої держави-учасниці після отримання Генеральним секретарем повідомлення про відкликання заяви, якщо тільки відповідна держава-учасниця не зробила нової заяви.

Стаття 11

Процедура розслідування

1. Держава – учасниця цього Протоколу може будь-коли заявити, що визнає компетенцію Комітету, яка передбачається цією статтею.

2. Якщо Комітет отримує достовірну інформацію, яка свідчить про серйозні або систематичні порушення державою-учасницею будь-якого з економічних, соціальних і культурних прав, закріплених у Пакті (995_042), Комітет пропонує цій державі-учасниці співпрацю у вивченні інформації та у зв'язку із цим подати зауваження стосовно відповідної інформації.

3. З урахуванням будь-яких зауважень, які можуть бути подані відповідною державою-учасницею, а також будь-якої іншої достовірної інформації, наявної у нього, Комітет може призначити одного або кількох своїх членів для проведення розслідування й термінового подання доповіді Комітетові. У тих випадках, коли це виправдано, і за згодою держави-учасниці, розслідування може включати відвідання її території.

4. Таке розслідування проводиться конфіденційно, і на всіх стадіях цього процесу вживаються заходи стосовно забезпечення співпраці з боку цієї держави-учасниці.

5. Після вивчення результатів такого розслідування Комітет надсилає ці результати відповідній державі-учасниці разом із зауваженнями та рекомендаціями.

6. Протягом шести місяців з моменту отримання результатів такого розслідування, зауважень і рекомендацій, надісланих Комітетом, відповідна держава-учасниця подає йому свої зауваження.

7. Після завершення такого процесу стосовно розслідування, проведеного відповідно до п. 2 цієї статті, Комітет може після консультацій з відповідною державою-учасницею ухвалити рішення про включення короткого звіту про результати цього процесу до своєї щорічної доповіді, передбаченої ст. 15 цього Протоколу.

8. Будь-яка держава-учасниця, яка зробила заяву, відповідно до п. 1 цієї статті, може будь-коли відкликати цю заяву шляхом повідомлення Генерального секретаря.

Стаття 12

Подальші заходи за підсумками процедури розслідування

1. Комітет може запропонувати відповідній державі-учасниці включити до своєї доповіді, яка подається відповідно до ст. 16 й 17 Пакту (995_042), докладну інформацію про будь-які заходи, ужиті у зв'язку з розслідуванням, проведеним відповідно до ст. 11 цього Протоколу.

2. За необхідності, після завершення шестимісячного періоду, про який ідеться в п. 6 ст. 11, Комітет може запропонувати відповідній державі-учасниці інформувати його про заходи, ужиті у зв'язку з таким розслідуванням.

Стаття 13

Заходи захисту

Держава-учасниця вживає всіх необхідних заходів для забезпечення того, щоб особи, які належать до її юрисдикції, не піддавалися будь-якій формі утисків або залякувань внаслідок звернення до Комітету відповідно до цього Протоколу.

Стаття 14

Міжнародна допомога та співробітництво

1. Комітет, якщо він вважатиме це доцільним, і за згодою відповідної держави-учасниці, надсилає спеціалізованим установам, фондам і програмам та іншим компетентним органам Організації Об'єднаних Націй свої міркування або рекомендації, що стосуються повідомлень і розслідувань, які свідчать про необхідність технічних консультацій або допомоги, а також зауваження та пропозиції держави-учасниці, якщо такі є, стосовно таких міркувань або рекомендацій.

2. Комітет може також доводити до відома таких органів за згодою відповідної держави-учасниці будь-яке питання, яке виникає у зв'язку з повідомленнями, розглянутими відповідно до цього Протоколу, яке може бути корисним для цих органів під час ухвалення кожним з них у межах своєї компетенції рішень про доцільність міжнародних заходів, які могли б сприяти наданню допомоги державам-учасницям у досягненні прогресу у справі здійснення прав, визнаних у Пакті (995_042).

3. Відповідно до процедур Генеральної Асамблеї, створюється цільовий фонд, який діє відповідно до Фінансових положень і правил Організації Об'єднаних Націй, з метою надання експертної й технічної допомоги державам-учасницям за згодою відповідної держави-учасниці, для цілей повнішого здійснення закріплених у Пакті (995_042) прав, тим самим сприяючи зміцненню національних потенціалів у галузі економічних, соціальних і культурних прав у контексті цього Протоколу.

4. Положення цієї статті не впливають на обов'язок кожної держави-учасниці виконувати свої зобов'язання відповідно до Пакту (995_042).

Стаття 15

Щорічна доповідь

Комітет включає короткий звіт про свою діяльність відповідно до цього Протоколу до своєї щорічної доповіді.

Стаття 16

Підвищення обізнаності й інформування

Кожна держава-учасниця зобов'язується забезпечувати широке інформування та підвищення обізнаності про Пакт (995_042) і цей Протокол

та полегшувати доступ до інформації про міркування й рекомендації Комітету, зокрема з питань, які стосуються держави-учасниці, роблячи це також у форматах, доступних для інвалідів.

Стаття 17

Підписання, ратифікація та приєднання

1. Цей Протокол відкритий для підписання будь-якою державою, яка підписала Пакт (995_042), ратифікувала його або приєдналася до нього.

2. Цей Протокол підлягає ратифікації будь-якою державою, яка ратифікувала Пакт (995_042) або приєдналася до нього. Ратифікаційні грамоти передаються на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй.

3. Цей Протокол відкритий для приєднання будь-якої держави, яка ратифікувала Пакт (995_042) або приєдналася до нього.

4. Приєднання здійснюється депонуванням документа про приєднання у Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 18

Набрання чинності

1. Цей Протокол набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй десятої ратифікаційної грамоти або десятого документа про приєднання.

2. Для кожної держави, яка ратифікує цей Протокол або приєднується до нього після здачі на зберігання десятої ратифікаційної грамоти або десятого документа про приєднання, Протокол набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

Стаття 19

Поправки

1. Будь-яка держава-учасниця може пропонувати поправки до цього Протоколу та подавати їх Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй. Генеральний секретар надсилає будь-які запропоновані поправки державам-учасникам з проханням повідомити, чи висловлюються вони за скликання наради держав-учасниць з метою розгляду цих пропозицій та ухвалення стосовно них рішень. Якщо за скликання такої наради протягом чотирьох місяців з дати такого повідомлення висловиться не менше однієї третини держав-учасниць, Генеральний секретар скликає нараду під егідою Організації Об'єднаних Націй. Будь-яка поправка, прийнята більшістю у дві третини голосів держав-учасниць, які присутні й беруть участь у голосуванні, подається Генеральним секретарем Генеральній Асамблеї на затвердження, а потім – усім державам-учасникам для її прийняття.

2. Поправка, прийнята й затверджена відповідно до п. 1 цієї статті, набуває чинності на тридцятий день після того, як кількість зданих на зберігання документів про прийняття сягне двох третин кількості держав-учасниць на дату прийняття поправки. У подальшому поправка набуває чинності для будь-якої держави-учасниці на тридцятий день

після здачі на зберігання її документа про прийняття. Поправка стає обов'язковою тільки для тих держав-учасниць, які її прийняли.

Стаття 20

Денонсація

1. Будь-яка держава-учасниця може будь-коли денонсувати цей Протокол шляхом письмового повідомлення на ім'я Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Денонсація набуває чинності через шість місяців після дати отримання цього повідомлення Генеральним секретарем.

2. Денонсація не перешкоджає продовженню застосування положень цього Протоколу до будь-якого повідомлення, поданого відповідно до ст. 2 та 10, або до будь-якої процедури, ініційованої згідно зі ст. 11, до дати набуття денонсацією чинності.

Стаття 21

Повідомлення Генеральним секретарем

Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй повідомляє всі держави, про які йдеться в п. 1 статті 26 Пакту (995_042), про таке:

- а) підписання, ратифікацію та приєднання відповідно до цього Протоколу;
- б) дату набрання чинності цим Протоколом і будь-якими поправками відповідно до статті 19;
- с) будь-яку денонсацію відповідно до статті 20.

Стаття 22

Офіційні мови

1. Цей Протокол, англійський, арабський, іспанський, китайський, російський та французький тексти якого є рівноавтентичними, здається на зберігання до архіву Організації Об'єднаних Націй.

2. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй надсилає засвідчені копії цього Протоколу всім державам, зазначеним у статті 26 Пакту (995_042).

Дата прийняття: 10.12.2008 р.

Дата підписання Україною: 24.09.2009 р.